

УДК 338.439

О. Л. Тоцька – старший викладач
кафедри фінансів та економіки
підприємств Волинського
національного університету
імені Лесі Українки

О. П. Завада – доцент кафедри
інформаційних систем у менеджменті
Львівського національного університету
імені Івана Франка

Побудова інтегральних показників оцінки діяльності харчової промисловості України

Для оцінки діяльності підприємств харчової промисловості України доцільною, на наш погляд, є побудова інтегральних показників. Адже їхнє використання дозволяє зводити ситуацію полікритеріального оцінювання до монокритеріального, що значно спрощує аналіз.

Якість споживання жителями регіону (чи країни) десяти груп продовольства можна визначити за допомогою такого інтегрального показника:

$$I_{jt}^{eat} = \frac{100}{n} \sum_{i=1}^{10} \alpha_i \frac{c_{ijt}}{n_i}$$

де I_{jt}^{eat} – якість споживання жителів j -го регіону (чи країни) за t -й період;

α_i – вагові коефіцієнти;

n_i – середня норма споживання i -ї групи продуктів харчування (у розрахунку на одну особу, кг/рік);

c_{ijt} – споживання i -ї групи продовольчої продукції у j -й області (чи країні) за t -й період (у розрахунку на одну особу, кг/рік).

Вагові коефіцієнти розподілимо так:

– $\alpha = 0,15$ для продуктів харчування, середні норми споживання яких більші 100 (молоко і молочні продукти; яйця; хлібопродукти);

– $\alpha = 0,10$ для продуктів харчування, середні норми споживання яких становлять від 45 до 100 (м'ясо та м'ясопродукти; картопля; овочі; плоди, ягоди та виноград);

– $\alpha = 0,05$ для продуктів харчування, середні норми споживання яких менші 45 (риба і рибопродукти; цукор; олія).

Аналіз отриманих за 2000–2007 роки інтегральних показників показує, що якість споживання жителів країни загалом краща, ніж у Волинській області. Лінії, які відображають динаміку цих інтегральних показників знаходиться в межах від 0,552 до 0,701 і мають вигляд $y=0,6600x$ для України та $y=0,5560x$ для Волині, що свідчить про майбутнє незначне покращення якості споживання продуктів харчування українцями загалом та волинянами зокрема.

Для характеристики зовнішньоекономічної діяльності України у сфері виробництва продуктів харчування на регіональному рівні побудуємо інтегральний показник частки регіону в експорті чотирьох груп продовольчої продукції України, який має такий вигляд:

$$I_{jt}^{\text{exp}} = \sum_{i=1}^4 \alpha_i \frac{\text{exp}_{ij}^t}{\text{exp}_{it}^t}$$

де I_{jt}^{exp} – частка j -го регіону в експорті продовольчих товарів країни за t -й період;

α_i – вагові коефіцієнти;

exp_{ij}^t – експорт i -ї групи продовольчих товарів у j -й області за t -й період (тис. дол. США);

exp_{it}^t – експорт i -ї групи продовольства в країні за t -й період (тис. дол. США).

Вагові коефіцієнти розподілимо так:

– $\alpha = 0,4$ для готових харчових продуктів;

– $\alpha = 0,2$ для продукції тваринного походження; продукції рослинного походження; жирів та олії тваринного та рослинного походження.

Зовнішньоекономічна діяльність України у сфері виробництва продуктів харчування на регіональному рівні може описуватися також інтегральним показником частки регіону в імпорті чотирьох груп продовольчої продукції України, який має вигляд:

$$I_{jt}^{\text{imp}} = \sum_{i=1}^4 \alpha_i \frac{\text{imp}_{ij}^t}{\text{imp}_{it}^t}$$

де I_{jt}^{imp} – частка j -го регіону в імпорті продовольчих товарів країни за t -й період;

α_i – вагові коефіцієнти;

imp_{ij}^t – імпорт i -ї групи продовольчих товарів у j -й області за t -й період (тис. дол. США);

imp_{it}^t – імпорт i -ї групи продовольства в країні за t -й період (тис. дол. США).

Вагові коефіцієнти розподілимо так:

– $\alpha = 0,4$ для готових харчових продуктів;

– $\alpha = 0,2$ для продукції тваринного походження; продукції рослинного походження; жирів та олії тваринного та рослинного походження.

Як показує аналіз отриманих за 2000–2007 роки інтегральних показників, коливання експорту продовольства відбувалось навколо значення 0,021, а імпорту – 0,014. Причому через кожні три роки (у 2002 та 2005) частка імпорту перевищувала частку експорту. Якщо ця тенденція збережеться і надалі, то такий результат можна буде очікувати у 2008 році.